

הכנסת העשרים וארבע

יוזמת: חברת הכנסת מרב מיכאלי

פ/24/250

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (ביטול הטבות מס לתושב חוזר ותיק), התשפ"א-2021

- תיקון סעיף 1 1. בפקודת מס הכנסה¹ (להלן – הפקודה), בסעיף 1, בהגדרה "תושב ישראלי" או "תושב", בפסקה (ב)(2), הקטע החל במילים "למעט חבר בני אדם" – יימחק.
- תיקון סעיף 9ג 2. בסעיף 9ג לפקודה, במקום "ובכפוף לאמור בסעיף 14(א), סכום המס על קצבה שמקורה מחוץ לישראל שמקבל יחיד שהיה לתושב ישראלי לראשונה או לתושב חוזר ותיק, כאמור בסעיף 14(א) יבוא "סכום המס על קצבה שמקורה מחוץ לישראל שמקבל יחיד שהיה לתושב ישראלי לראשונה".
- תיקון סעיף 14 3. במקום סעיף 14 לפקודה יבוא:

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

"תושב ישראל 14. (א) יחיד שהיה לתושב ישראל לראשונה יהיה לראשונה

פטור ממס במשך חמש שנים מהמועד שהיה לתושב ישראל, על הכנסות מריבית, מדיבידנד, מקצבה, מתמלוגים או מדמי שכירות, שאינן הכנסות מעסק, ושמקורן בנכסים מחוץ לישראל אשר היו לו לפני שהיה לתושב ישראל ושנותרו בידיו לאחר שהיה לתושב ישראל, אלא אם כן ביקש אחרת, לעניין ההכנסה, כולה או מקצתה.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו, בשינויים המחויבים, גם על הכנסות כאמור באותו סעיף קטן של יחיד שחדל להיות תושב ישראל ושהה דרך קבע מחוץ לישראל שלוש שנים רצופות לפחות לאחר שחדל להיות תושב ישראל (בסעיף זה – תושב חוזר) מנכסים מחוץ לישראל שרכש בתקופת שהותו מחוץ לישראל לאחר שחדל להיות תושב ישראל."

תיקון סעיף 67 ח 4. בסעיף 67ח לפקודה, ברישה, במקום "לתושב חוזר ותיק או לתושב חוזר, כאמור בסעיף 14(א) ו-(ג)" יבוא "או לפני שהיה לתושב חוזר כמשמעותו בסעיף 14(ב)".

תיקון סעיף 75ב1 5. בסעיף 75ב1(א) לפקודה, בהגדרה "חברת משלח יד זרה", בפסקה (2), המילים "או לתושב חוזר ותיק, כאמור בסעיף 14(א)" – יימחקו.

תיקון סעיף 75ז 6. בסעיף 75ז לפקודה –

- (1) בסעיף קטן (ה), המילים "לתושב חוזר ותיק" – יימחקו, ובמקום "כאמור בסעיף 14(א) או (ג)" יבוא "כאמור בסעיף 14(א) או (ב)";
- (2) בסעיף קטן (ה1), המילים "או תושב חוזר ותיק" – יימחקו.

7. תיקון סעיף 75א 75. בסעיף 75א(א) לפקודה, ברישה, במקום "לתושב חוזר ותיק או לתושב חוזר, כאמור בסעיף 14(א) או (ג)" יבוא "או לתושב חוזר, כאמור בסעיף 14(א) או (ב)", ובסיפה, במקום "לפי סעיפים 14(א), (ג) או (ד)" יבוא "לפי סעיפים 14(א) או (ב)".

8. תיקון סעיף 75ב 75. בסעיף 75ב(ז) לפקודה, במקום "לתושב חוזר ותיק או לתושב חוזר, כאמור בסעיף 14(א) או (ג)" יבוא "או לתושב חוזר, כאמור בסעיף 14(א) או (ב)".

9. תיקון סעיף 75טז 75. בסעיף 75טז לפקודה –

(1) סעיף קטן (א1) – בטל;

(2) בסעיף קטן (ג), פסקה (2) – תימחק.

10. תיקון סעיף 75טז2 75. בסעיף 75טז2(א) לפקודה, בפסקה (2), הסיפה החל במילה "הוראות" – תימחק.

11. תיקון סעיף 97 97. בסעיף 97(ב) לפקודה –

(1) בפסקה (1), במקום "ותושב חוזר ותיק, כאמור בסעיף 14(א)" יבוא "כמשמעותו בסעיף 14", אחרי "מחוץ לישראל" יבוא "לפני היותו לתושב ישראל", והסיפה החל במילים "לעניין זה, "נכס" – תימחק;

(2) בפסקה (2), במקום הרישה עד המילים "היותו תושב חוץ" יבוא "הוראות פסקה (1) יחולו, בשינויים המחויבים, גם לגבי תושב חוזר כהגדרתו בסעיף 14, לגבי נכס שנרכש מחוץ לישראל בתקופת שהייתו מחוץ לישראל כאמור באותו סעיף", והסיפה החל במילים "לעניין זה, "נכס" – תימחק.

12. ביטול סעיף 134ב 134. סעיף 134ב לפקודה – בטל

13. תיקון סעיף 135 135. בסעיף 135(1) לפקודה, פסקת משנה (ב) – תימחק.

דברי הסבר

מטרתו המוצהרת של תיקון 168 לפקודת מס הכנסה (להלן – התיקון), שפורסם ב-2008, לפי דברי ההסבר לתיקון, היתה לעודד את עלייתם וחזרתם ארצה של עולים חדשים וישראלים ששוקלים לשוב לישראל. התיקון נכנס לתוקף בתחולה

רטוראקטיבית מיום 1 בינואר 2007 והוא הרחיב משמעותית את חבילת ההקלות ממסים שהיתה נהוגה לפני מועד זה למי שהיה לתושב ישראל לראשונה (להלן – עולה) ולמי ששב לישראל והיה לתושב בה לאחר שהיה תושב חוץ במשך עשר שנים רצופות לפחות (להלן – תושב חוזר ותיק).

התיקון קובע פטור ממס לתקופה של עשר שנים מהמועד שבו היה עולה או תושב חוזר ותיק לתושב ישראל, שחל על הכנסות מהמקורות המנויים בסעיפים 2, א2 ו-3 לפקודה שהופקו או שנצמחו מחוץ לישראל, או שמקורן בנכסים מחוץ לישראל. ההטבות מרחיבות ומקיפות את כל סוגי ההכנסות שהופקו או שנצמחו מחוץ לישראל, ובהן: עסק, עבודה, משלח-יד, ריבית, דיבידנד, שכירות, תמלוגים ורווחי הון ממכירת נכסים שמקורם מחוץ לישראל. נוסף על כך, התיקון פוטר עולה ותושב חוזר ותיק מדיווח על הכנסות, וכן מהגשת הצהרת הון על נכסיהם והונם מחוץ לישראל.

בדיון שנערך בוועדת העלייה, הקליטה והתפוצות של הכנסת מיום 29 ביולי 2008 להכנת התיקון לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, הציגה הממשלה את יעדיה לתיקון, וציינה כי התיקון צפוי להביא לגידול של כ-30% בנתוני העלייה לארץ ולתוספת של כ-50% בתושבים החוזרים. ואולם, מטרתו המוצהרת של התיקון לא התגשמה, שכן על פי נתוני העלייה לישראל מטעם משרד העלייה והקליטה, נתוני העלייה לישראל בשנים האחרונות (פרט לשנת 2016) נמוכים יותר מנתוני העלייה בשנת 2007 שעליהם התבססו בחקיקת התיקון.

יתרה מכך, בדוח שנתי 65א של מבקר המדינה משנת 2014 ("רשות המסים בישראל – המאבק ב"הון שחור" – פטור מדיווח לעולים חדשים ולתושבים חוזרים ותיקים") בחן מבקר המדינה את יישום תיקון 168 וקבע כי "הפטור מדיווח שניתן לעולים ולתושבים חוזרים ותיקים על ההון והנכסים שנצברו מחוץ לישראל אינו עומד באמות מידה בין-לאומיות של שקיפות וחילופי מידע, וכן קיים חשש שבעקבותיו יוחדרו לישראל כספים שמקורם בפשע. כמו כן, ברשות לאיסור הלבנת הון אין פרטים בנוגע לעולים ולתושבים החוזרים הוותיקים שנהנים מפטור מדיווח".

נוכח העובדה כי התיקון לא הגשים את מטרותיו, ולצד ביקורתו של מבקר המדינה על התיקון וכן הביקורת הציבורית הנשמעת בימים אלו בדבר המניעים הנסתרים לכאורה של גורמים בממשלה לחקיקתו של התיקון יש למחוק אותו מספר החוקים של מדינת ישראל ולאלתר.

לפיכך, מוצע לבטל את ההוראות בתיקון שמעניקות לתושב חוזר ותיק הטבות במס ופוטורות אותו מהגשת הצהרת הון על נכסים והון מחוץ לישראל ומדיווח על הכנסות.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים ועל שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי (פ/5194/20; פ/1737/23) ולפיכך הצעת חוק זו לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.